

Filosofia de l'art

Codi: 100290

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	FB	1	1

Professor de contacte

Nom: Jessica Patricia Jaques Pi

Correu electrònic: Jessica.Jaques@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Joan Maria Minguet Batllori

Miquel Molins Nubiola

Gerard Vilar Roca

David Jorge Casacuberta Sevilla

Yaiza Ágata Bocos Mirabella

Marina Hervás Muñoz

Clara Laguillo Abbad

Equip docent extern a la UAB

Andrea Soto

GEA

Laura Benítez Valero

Laura Vilar

Sara Gómez

Swantje Martach

Valentín Roma

Prerequisits

No hi ha cap requisit més que els habituals d'accés al grau de filosofia.

Objectius

L'assignatura és caracteritzada com a una introducció a la Filosofia de l'Art i a la filosofia en general, i pretén concretament familiaritzar l'alumne amb el vocabulari, els conceptes, els textos i les imatges de primera

referència d'aquests territoris acadèmics. Durant el curs s'analitzaran les principals qüestions i problemes a l'entorn del fet artístic que s'han plantejat i es plantegen els estudiosos, els artistes, els teòrics, els filòsofs o els crítics de l'art o d'altres pràctiques estètiques.

Objectius

L'objectiu general de l'assignatura és que l'alumne conegui i s'apassioni per la intersecció entre l'art i el pensament i, concretament, la capacitat de l'art per a ser un lloc idoni per a aquest, així com la transitivitat entre el discurs sobre i la pràctica de l'art, que serà allò que anomenem poiesis: un fer des del pensar. És per això que l'assignatura es presenta com a estètica aplicada.

Els objectius específics de l'assignatura són:

1. L'apassionament dels alumnes per les arts i altres pràctiques estètiques
2. Elaboració d'un argumentari i un vocabulari per a comprendre i explicar l'art com a un lloc idoni per al pensament
3. El coneixement d'algunes de les lectures fonamentals per als objectius 1 i 2
4. El coneixement dels períodes fonamentals de la confluència entre art i filosofia, així com les afinitats amb altres formes de coneixement
5. La comprensió d'alguns processos creatius de la confluència entre art i filosofia.
6. El coneixement de les tensions principals entre art, ciència i filosofia
7. La comprensió de l'art com lloc un de construcció i destrucció de comunitat
8. Cultiu del sentit estètic dels alumnes com a requeriment per al coneixement i l'obertura del món, així com per la passió per les arts
9. Primeres configuracions de projectes en estètica aplicada
10. Projecció, si s'escau, dels coneixements de l'assignatura als futurs TFG i a altres recerques i projectes de l'estudiant

Competències

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el rigor filosòfic en un text escrit seguint els estàndards internacionals de qualitat.
2. Argumentar sobre diversos temes i problemes filosòfics a propòsit d'obres diferents i avaluar els resultats
3. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.

4. Comunicar oralment i per escrit, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements filosòfics adquirits
5. Demostrar una posició pròpia davant d'un problema o una controvèrsia de rellevància filosòfica, o en un treball de recerca filosòfica.
6. Distingir els temes de rellevància filosòfica en els debats actuals
7. Distingir i contrastar textos representatius dels principals gèneres de la literatura filosòfica.
8. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
9. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
10. Expressar, tant oralment com per escrit, els temes i els problemes bàsics de la tradició filosòfica.
11. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
12. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
13. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
14. Organitzar el temps i els propis recursos per a la feina: dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
15. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
16. Reconèixer, amb mirada experta, referents filosòfics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.
17. Reconèixer i posar en pràctica les habilitats per treballar en equip següents: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració, capacitat per incorporar-se a la resolució de problemes.
18. Reconstruir la posició d'un autor propi de la filosofia de manera clara i precisa.
19. Redactar correctament un text no normatiu prèviament analitzat
20. Relacionar diversos ordres d'idees incloses en els debats filosòfics actuals.
21. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
22. Resumir els arguments centrals dels textos filosòfics analitzats

Continguts

L'assignatura presenta divuit temes en tres blocs temàtics.

I. Les pràctiques estètiques i l'origen de la filosofia

1. L'Andrògin [*1 PLATÓ, Banquet: el "Mite de l'Andrògin"]
2. Teatre i filosofia: la poiesis i la catarsi [**1 ARISTÒFANES, Lisístrata]
3. La ignorància [*2 RANCIÈRE, J., El mestre ignorant, cap. 1]
4. El desig de bellesa: aparició, presència, esdeveniment [*1 PLATÓ, Banquet: el "Discurs de Diotima"]
5. La creativitat dialògica [**2 PLATÓ, Hípias major]
6. L'amistat [*3 ARISTÒTIL, llibre VIII de l'Ètica a Nicòmac]
7. El desig en temps de guerra [**3 PICASSO, El desig atrapat per la cua]

II. Les pràctiques estètiques i la tardoi-lustració

8. El sapere aude i l'hegemonia de la imaginació [*4 KANT, I., ¿Què es la Il·lustració?; **4 SWIFT, J., Els viatges de Gulliver]
9. El projecte enciclopèdic. El gust com a capacitat de jutjar [*5 VOLTAIRE, « Gust »]
10. La fonamentació política de l'estètica [*6 KANT, I., Crítica de la facultat de jutjar § 40 i 60; ** 5 JAQUES, J. El sentit estètic; **6 DELFOE, D., Robinson Crusoe]
11. La vida pròpia com a projecte creatiu polític. L'origen dels manifestos activistes [* 7 Wollstonecraft, M., Vindicació dels drets de la dona]
12. Art i Revolució. Llibertat, Igualtat, fraternitat. La idea estètica i les facultats per a la creativitat [*6 KANT, I., Crítica de la facultat de jutjar §§ 46-49]

III. Les pràctiques estètiques i la contemporaneïtat

13. Inesgotabilitat, creativitat, ritual fracàs [**** 7** BALZAC, H., L'Obra mestra desconeguda ; **** 8** VALÉRY, P., Eupalinos o l'arquitecte]

14. L'alteritat. [SARTRE, J-P., A porta tancada ; ***8** FOUCAULT, M., Heterotopies ; **** 9** de Beauvoir, S., El segon sexe]

15. La revolució filosòfica del relat artístic: ecleticisme i micrologías [***9** FOUCAULT, M., "Las Meninas"]

16. Pràctiques estètiques i pràctiques discursvies : ecosistemes i etologies [JAQUES, J., « Ecosistema i etologia de Le Désir atrapaté par la queue»]

17. La pròpia vida com a projecte creatiu: performativitat i utopia [**** 10** SARTRE, J.P., Les paraules]

18. Agents creatius: emancipació, enactivisme i indisciplina [***10** RANCIÈRE, J. El espectador emancipado cap. 1 i 2 ; [****11** Noë, A., Strange Tools]

Metodologia

Les activitats dirigides consten de classes amb una alta incentivació a la participació,

Les activitats supervisades estan formades per les contribucions als seminaris i les aportacions a les proves escrites, així com a visites a museus i centres artístics recomanats a principis de curs i en l'intent que la praxis discursiva acompanyi una praxis artística segons els procediments de l'estètica aplicada. També per un programa de tutorització en microgrups i individuals.

Les activitats autònomes tenen com a referent essencial la lectura de i el treball conceptual i d'aplicació sobre els textos avaluable.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes, seminaris, tutories en microgrups i individuals	60	2,4	1, 2, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 19, 21, 22
Tipus: Supervisades			
workshops de praxis artística i visita a exposicions, esdeveniments artístics, proves, contribució als seminaris	52,5	2,1	
Tipus: Autònomes			
Lectura dels textos, estudi dels continguts	30	1,2	3, 4, 5, 13, 14

Avaluació

L'avaluació es realitzarà de manera contínua i evolutiva. S'efectuaran tres proves, corresponents a cadascun dels blocs temàtics del programa. En principi i excepte canvis en el dia a dia de la Facultat o força major, els dies de les proves són: 17 octubre, 16 novembre, 21 desembre, a l'aula i l'hora de classe. A cada prova entrarà un bloc temàtic amb les lectures corresponents.

Els alumnes que no puguin realitzar alguna (-es) de les proves les duran a terme el dia i l'hora de la reavaluació (gener, encara per determinar per la Facultat), i respectant les limitacions horàries d'aquesta. Tanmateix, es valorarà positivament el seguiment puntual de les proves. La nota final no serà la mitjana de les tres proves, sinó que es farà una valoració final de l'evolució formativa de l'estudiant. Les notes es comunicaran per correu electrònic al correu institucional dels alumnes.

La reavaluació, amb data i lloc fixats per la Facultat, queda reservada als alumnes que no hagin fet alguna -es de les proves en el dia indicat al calendari o que hagin suspès l'assignatura.

La nota de l'alumne serà "no avaluable" quan no s'hagi presentat a la totalitat de les proves sigui al dia indicat al calendari sigui el dia de la reavaluació.

Els criteris d'avaluació seran:

1. La selecció pertinent dels temes a tractar a l'hora de plantejar les principals qüestions de la filosofia de l'art a partir d'una obra o d'un altre tipus de referent estètic
2. La claredat argumentativa
3. La utilització adient del vocabulari vinculat a l'assignatura
4. La manifestació de la comprensió dels continguts proposats a les sessions teòriques
5. La manifestació de la comprensió dels continguts de les lectures obligatòries
6. La correcció de l'estil d'escriptura
7. La capacitat de discussió amb el grup i sobre els textos.
8. L'audàcia en l'apropiació dels continguts (sapere aude), és a dir, l'apropiació dels continguts

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Contribució als seminaris	20 %	3	0,12	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21
tres proves (una per bloc)	80 %	4,5	0,18	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 16, 17, 20, 21, 22

Bibliografia

1. Textos de lectura obligatòria

[1] PLATÓ, Banquet. Barcelona, Ed. 62. Especialment : El "Mite de l'Andrògin" (189e-193e) i el "Discurs de Diotima" (201d-212 b).

[2] RANCIÈRE, J., El maestro ignorante. Barcelona, Laertes, 2003 (Le maître ignorant 1987) [Cap 1]

[3] ARISTÒTIL, llibre VIII de l'Ètica nicomaquea, Fundació Bernat Metge.

[4] KANT, I., ¿Qué es la Ilustración?. Barcelona, Paidós, 1989 (Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung? 1784)

[5] VOLTAIRE, « Goût ». Jean François-Marie Arouet de. Voltaire "Taste." In The Encyclopedia of Diderot & d'Alembert, Collaborative Translation Project. Translated by Thomas Cassirer. Ann Arbor: University of Michigan Library, 2003. Originally published as "Goût," Encyclopédie ou Dictionnaire raisonne des sciences, des arts et des metiers (Paris 1757, Vol. 7. pp. 761-77)

[6] KANT, I., Crítica de la facultat de jutjar, §§ 46-49. Barcelona, Ed. 62., 2004 (Kritik der Urteilskraft, 1790).

[7] Wollstonecraft, M., Vindicación de los derechos de la mujer. Madrid, Akal, 2014 [Vindication of the Rights of Women, 1792]

[8] FOUCAULT, M., « Espacios otros »
<https://docs.google.com/document/d/1A9XHxF6IEx-usipxhs2IFcnlqoxPF1WL4ZquozbnG78/edit?pli=1> (Hétéreotopies, 1966)

[9] FOUCAULT, M., "Las Meninas". A las Palabras y las cosas (Les mots et les choses), Barcelona, Paidós, 1997 ((Les suivantes) 1964 /1966)

[10] RANCIÈRE, J. El espectador emancipado []. Castellón, Ellago ediciones, 2010 [Le spectateur émancipé, 2008]. Cap 1 y 2.

2. Textos de lectura altament recomanable. S'avaluarà positivament haver-ne llegit al menys un.

[**1] ARISTÒFANES, Lisístrata. Fundació Bernat Metge.

[**2] PLATÓ, Hípias major. Fundació bernat Metge.

[**3] PICASSO, Le désir attrapé par la queue. Paris, Gallimard, 1989 [1944]

[**4] SWIFT, J., Els viatges de Gulliver. Galaxia Gütemberg, 2006 [Gulliver's Travels 1726]

[** 5] JAQUES, J. « El sentit estètic ». <http://www.disturbis.esteticauab.org/Disturbis234/Jaques.html>

[**6] DELFOE, D., Robinson Crusoe. Barcelona, La Galera, 2009 [1719]

[** 7] BALZAC, H., L'Obra mestra desconeguda. Barcelona, Quaderns Crema, 1997. [Le chef d'œuvre inconnu, 1831]

[** 8] VALÉRY, P., Eupalinos o l'arquitecte. Barcelona, Quaderns Crema, 1983 [Eupalinos ou l'architecte, 1921).

[** 9] de Beauvoir, S., El segundo sexo. Madrid, Diálogo, 2012 [Le deuxième sexe. 1941]

[**10] SARTRE, J. P. , Els mots. Barcelona, Proa 2005 [Les mots 1964]

[**11] Noë, A., Strange Tools. <<http://www.alvanoe.com/strange-tools/>>

3. Textos per continuar la lectura

NIETZSCHE, F., El naixement de la Tragèdia. Madrid, Alianza Editorial, 1995 (Die Geburt der Tragödie 1872).

WILDE, O. El retrato de Dorian Grey. Imaginador, Buenos Aires (The Picture of Doran Grey) 1890).

YOURCENAR, M., Memòries d'Adrià. Barcelona, ed. 62, 2007 (Mémoires d'Hadrien, 1951)

REZA, Y.. Arte. Anagrama 1999 (Art, 1994)

4. Bibliografia secundària

ARNHEIM, R., Arte y percepción visual, Alianza Forma, Madrid, 2002

BARASCH, Moshe, Teorías del Arte: De Platón a Winckelmann, Alianza, Madrid, 1991; Modern Theories of Art, 1: From Winckelmann to Baudelaire, New York

University Press, New York, 1990; Modern Theories of Art, 2: From Impressionism to Kandinsky, New York University press, New York and London, 1998.

BOZAL, Valeriano, Historia de las ideas estéticas I i II, Historia 16, Madrid 1998; (ed.), Historia de las ideas estéticas y de las teorías artísticas contemporáneas. Visor, Madrid, 1996.

CARROLL, N., Philosophy of Art. Routledge, 1999.

CASACUBERTA, D., [Nueve escollos para entender la cultura digital](#)

[Enrahonar:Quaderns de filosofia](#), ISSN 0211-402X, [Nº 32-33, 2001](#), pags. 235-244

DAVIS, s., The Philosophy of Art. Blackwell, 2006.

DANTO, Arthur C., El abuso de la belleza. La estética y el concepto del arte. Paidós, Barcelona, 2005.

DANTO, A., "La obra de arte y el futuro histórico", La madonna del futuro. Paidós, Barcelona, 2003 (2000).

DANTO, Artur, Las transfiguraciones del lugar común. Barcelona, Paidós 2002

FISHER, E., La necesidad del arte. Barcelona, Nexos, 1993 (1959)

GAUT, B. _LOPES, D. (eds.), The Routledge Companion to Aesthetics. Second Edition, Routledge, 2005.

GOMBRICH, E. H., Breve historia de la cultura, Ediciones Península, Barcelona, 2004.

GOMBRICH, E. H., La historia del arte. Madrid, Phaidon (1950).

GUASCH, Anna Maria (coord.), La crítica de arte, Ediciones del Serbal, Barcelona, 2003.

JAQUES, J., "El sentido estético", Disturbis 3

[<http://www.disturbis.esteticauab.org/Disturbis234/Disturbis_3.html>](http://www.disturbis.esteticauab.org/Disturbis234/Disturbis_3.html)

JAUSS, H. R., Pequeña apología de la experiencia estética. Barcelona, Paidós, 2002 (1972)

JIMENEZ, M., ¿Qué es la estética?, Barcelona, Idea Books, 1999.

JIMÉNEZ, J., Teoría del Arte, Tecnos, Madrid, 2002.

KELLY, M., (ed.), Oxford Encyclopedia of Aesthetics, 1998. 2a edició, 2014.

KIERAN, M., (ed.), Contemporary Debates in Aesthetics and Philosophy of Art. Blackwell, 2006.

KRIS, E. i KURZ, O., La Leyenda del artista, Ensayos Arte Cátedra, Madrid, 1982.

LAMARQUE, P., - H. OLSEN, H., (eds.), Aesthetics and the Philosophy of Art. The Analytic Tradition. An Anthology. Oxford, Blackwell, 2004.

LYNCH, Enrique, Sobre la belleza. Anaya, Madrid, 1999.

LEVINSON, J., Oxford Handbook of Aesthetics. 2003.

MURRAY, Chris, Key Writers on art: From Antiquity to the Ninetenth Century, Routledge, London and new York, 2003; Pensadores clave sobre el arte: el siglo XX. Ensayos arte Cátedra, Madrid 2006.

SHINER, Larry, La invención del arte, Paidós Estética 36, Barcelona, 2004.

RAMIREZ, Juan Antonio, Ecosistema y explosión de las artes. Anagrama, Barcelona 1994.

TATARKIEWICZ, E., Historia de seis ideas. Madrid, Taurus, 1987 (1976)

VALVERDE, J. M., Breve historia y antología de la estética, Barcelona, Ariel.

VILAR, G., Las razones del arte. Madrid, Antonio Machado, 2005.

5. WEBS

<http://esteticauab.org/home.html>

www.disturbis.net

<https://vimeo.com/instituthumanitatsbcn>

www.museupicasso.bcn.es

<http://fundacionmiro-bcn.org>

<http://www.macba.cat>

www.fundaciontapies.org

www.museoreinasofia.es

www.museodelprado.es

www.tate.org.uk/modern

www.centrepompidou.fr

www.palaisdetokyo.com

www.moma.org

<https://www.edx.org/>

http://www.canal-u.tv/producteurs/universite_de_tous_les_savoirs

<https://www.ted.com/talks>